УДК 378.147:004.9(477)

МОДЕРАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗАСОБАМИ LMS MOODLE ЯК УМОВА РОЗВИТКУ САМОСТІЙНОГО НАВЧАННЯ, КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ І ДОСЛІДНИЦЬКОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ (НА ПРИКЛАДІ ХНАДУ)

Деділова Т.В., к.е.н., доцентка, Токар І.І., асистентка
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

У сучасній системі вищої освіти відбувається зміщення акцентів від передачі готових знань до організації освітнього середовища, що стимулює самостійну пізнавальну діяльність студентів. У цьому контексті викладач виступає не лише джерелом інформації, а модератором освітнього процесу, який координує взаємодію між усіма учасниками навчання, сприяє розвитку критичного мислення, рефлексії та дослідницької активності [1].

Одним із найефективніших інструментів реалізації модераційної функції викладача є використання систем управління навчанням (Learning Management Systems, LMS). Зокрема, у Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті (ХНАДУ) активно використовується LMS Moodle, яка забезпечує можливості для формування гнучкого цифрового освітнього простору, побудованого на принципах відкритості, інтерактивності та індивідуалізації навчання.

У сучасних умовах цифровізації освіти змінюється не лише зміст і форма подання навчального матеріалу, а й роль викладача у навчальному процесі. Традиційна функція викладача як основного джерела знань поступово трансформується у функцію модератора освітнього середовища, який організовує навчальну взаємодію, сприяє розвитку самостійності,

критичного мислення та дослідницьких навичок студентів. У цьому контексті система управління навчанням LMS Moodle виступає ефективним інструментом для реалізації модераційної функції викладача, забезпечуючи інтерактивну комунікацію, адаптацію навчальних ресурсів до індивідуальних потреб здобувачів освіти та підтримку безперервного зворотного зв’язку.

Роль викладача-модератора в системі Moodle полягає у створенні сприятливих умов для активного, самостійного та дослідницького навчання студентів [2, 3]. Його діяльність виходить за межі простого адміністрування курсу – він виступає координатором навчальної взаємодії, фасилітатором групової роботи та наставником у процесі формування індивідуальної освітньої траєкторії кожного здобувача освіти.

Організаційна функція модератора реалізується через структуроване наповнення курсу навчальними матеріалами, визначення логіки подачі тем, формування графіка навчальної активності, створення інтерактивних завдань і форумів. Moodle дозволяє викладачу адаптувати зміст і складність завдань під рівень підготовки студентів, використовуючи елементи умовного доступу, що сприяє персоналізації навчання.

Комунікаційна функція модератора полягає у підтримці ефективного двостороннього зв’язку зі студентами. Форум, чат, обговорення в групах і система повідомлень у Moodle створюють умови для відкритої взаємодії, обміну ідеями та спільного розв’язання навчальних проблем. Викладач виступає посередником у діалозі між студентами, спрямовуючи їх до самостійного пошуку рішень і розвитку критичного мислення.

Мотиваційна функція забезпечується через використання засобів гейміфікації (бейджі, рейтинги, система досягнень), а також через надання індивідуального зворотного зв’язку та позитивного підкріплення результатів навчальної діяльності. Такий підхід формує у студентів внутрішню мотивацію до навчання й підвищує рівень залученості до

освітнього процесу.

Аналітична функція модератора пов’язана з моніторингом активності студентів і результатів навчання. Moodle надає розширені можливості для збору статистичних даних, аналізу успішності, своєчасного виявлення труднощів у засвоєнні матеріалу та прийняття рішень щодо корекції освітнього процесу.

Отже, модераційна діяльність викладача в середовищі Moodle сприяє переходу від авторитарної моделі навчання до партнерської взаємодії, де студент виступає активним учасником освітнього процесу, а викладач – наставником, консультантом і координатором. Такий підхід відповідає сучасним вимогам компетентнісного навчання та сприяє формуванню автономної, критично мислячої, підприємницьки орієнтованої особистості.

Аналіз функцій модератора в середовищі Moodle (табл. 1) свідчить, що його роль виходить далеко за межі традиційного викладацького контролю. Модератор виступає координатором навчального процесу, який забезпечує цілісність курсу, активізує комунікацію та створює умови для розвитку критичного мислення студентів. Використання цифрових інструментів Moodle дає змогу формувати індивідуальні освітні траєкторії, підтримувати зворотний зв’язок і здійснювати аналітичний моніторинг навчальних досягнень. Особливого значення набуває фасилітативна функція, орієнтована на розвиток самостійності та дослідницької активності студентів. Таким чином, модератор у цифровому освітньому середовищі є не лише організатором, а й наставником і партнером у процесі пізнання.

Використання Moodle у ХНАДУ сприяє реалізації принципів індивідуалізації освітнього процесу. Кожен студент має можливість самостійно обирати темп, послідовність і глибину опрацювання матеріалу. Наприклад, інструменти системи – тести, опитування, журнали оцінок – забезпечують зворотний зв’язок, що формує навички самооцінки та

самоконтролю.

Таблиця 1 – Функції модератора в цифровому освітньому середовищі Moodle та інструменти їх реалізації (авторська розробка за [2, 3])

Функція модератора	Зміст функції	Інструменти реалізації в Moodle	Очікувані результати
Організаційна	Планування структури курсу, визначення послідовності тем, формування навчальних модулів та завдань	Теми курсу, ресурси *File*, *Page*, *Book*, інструменти *Lesson*, *Assignment*, налаштування умовного доступу	Логічна послідовність навчального матеріалу; персоналізація освітнього процесу
Комунікаційна	Забезпечення зворотного зв'язку, організація дискусій, сприяння груповій взаємодії	Форум (*Forum*), чат (*Chat*), повідомлення (*Messages*), групи та семінари (*Workshop*)	Активна участь студентів, розвиток навичок співпраці та критичного мислення
Мотиваційна	Стимулювання навчальної активності, створення умов для внутрішньої мотивації та саморозвитку	Бейджі (*Badges*), рейтинги, опитування (*Feedback*, *Choice*), система оцінювання	Підвищення зацікавленості студентів, зростання навчальної активності
Аналітична	Моніторинг успішності, аналіз активності студентів, оцінювання ефективності навчання	Звіти (*Reports*), журнал оцінок (*Gradebook*), аналітичні панелі (*Analytics*), трекінг активності	Своєчасна корекція навчального процесу, підвищення якості освітніх результатів
Фасилітативна	Супровід самостійного навчання, підтримка індивідуальних освітніх траєкторій, розвиток рефлексії	Індивідуальні завдання, глосарій (*Glossary*), база даних (*Database*), портфоліо студентів	Поглиблення самостійності, розвиток дослідницької активності та самооцінки

Викладач при цьому виконує модераційну функцію – аналізує динаміку успішності, надає рекомендації, мотивує до подальшого вдосконалення, завдяки чому студенти усвідомлюють власну траєкторію навчання та розвивають відповідальність за результати [4].

Цифрове середовище Moodle дозволяє створювати портфоліо дослідницьких досягнень студентів, у якому зберігаються аналітичні звіти, мультимедійні презентації, проєкти. Елемент Feedback застосовується для збору анкетних даних і моніторингу рівня залученості студентів до наукової роботи. Таким чином, LMS Moodle виступає платформою для

інтеграції навчальної та науково-дослідної діяльності, що підсилює розвиток компетентностей XXI століття – самонавчання, критичного мислення, комунікації та цифрової грамотності [5].

Загалом, модерація освітнього процесу в середовищі Moodle сприяє створенню студентоцентричної моделі навчання, у якій викладач виступає ментором і координатором, а студент – активним учасником навчального процесу. Досвід ХНАДУ демонструє, що системне використання LMS Moodle підвищує мотивацію студентів до навчання, формує навички самостійного пізнання, критичного мислення й дослідницької діяльності. Модераційна модель освітнього процесу на базі Moodle є перспективним напрямом розвитку цифрової освіти у закладах вищої освіти України.

Література :

1. Філософія освіти: Навчальний посібник / За заг. ред. В. Андрущенка, І. Передборської. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 329 с.

2. Чернякова Ж. Ю., Овчаренко О. А., Фоміна Л. В., Шевченко І. А. Moodle як основа системи дистанційного навчання та формування електронного освітнього середовища. *Вісник науки та освіти*. С. 1780-1797. DOI: https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-11(29)-1780-1797.

3. Овчарук В., Ющук І. Використання технологій e-learning в освітньому просторі. *Norwegian Journal of Development of the International Science.* 2021. № 60. Vol. 1. P. 35-39.

4. Кухаренко В. М., Бондаренко В. В. Екстрене дистанційне навчання в Україні: Монографія / За ред. В.М. Кухаренка, В.В. Бондаренка. Харків: Вид-во КП «Міська друкарня», 2020. 409 с.

5. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / В.М. Кухаренко, С.М. Березенська, К.Л. Бугайчук, Н.Ю. Олійник, Т.О. Олійник, О.В. Рибалко, Н.Г. Сиротенко, А.Л. Столяревська; за ред. В.М. Кухаренка. Харків: «Міськдрук», НТУ «ХПІ», 2016. 284 с.